

STEAUA ȘI CUPA CAMPIONILOR EUROPENI DIN 1986, ANALIZĂ DE PRESĂ

*

STEAUA AND THE 1986 EUROPEAN CHAMPIONS CUP, PRESS ANALYSIS

*

LE STEAUA ET LA COUPE DES CHAMPIONS D'EUROPE 1986, ANALYSE DE PRESSE

Ștefan-Cosmin NEGREA¹

Rezumat: *Articolul curent reprezintă o analiză de presă realizată pe acele numere din revista Cutezătorii și ziarul Scînteia care au prezentat evenimentul anului 1986 pentru sportul din România, anume obținerea Cupei Campionilor de către echipa Steaua București. Vom analiza articolele prezente în cele două publicații dintr-o perspectivă calitativă încercând să surprindem mai multe aspecte specifice presei vremii, precum și reacția pe care au avut-o autoritățile R.S.R. în momentul în care Steaua a reușit să câștige Cupa. Totodată, articolul este dedicat iubitorilor de fotbal.*

Cuvinte cheie: *presa comunistă, Steaua București, Barcelona, Cupa Campionilor, 1986.*

*

Abstract: *The current article represents a press analysis carried out on those issues of the magazine Cutezătorii and the newspaper Scînteia that presented the event of the year 1986 for Romanian sports, namely the winning of the Champions Cup by the Steaua Bucharest team. We will analyze the articles present in the two publications from a qualitative perspective, trying to capture several aspects specific to the media of the time, as well as the reactions that the R.S.R. authorities had when Steaua managed to win the Cup. At the same time, the article is dedicated to football lovers.*

Keywords: *communist press, Steaua Bucharest, Barcelona, Champions Cup, 1986.*

*

Résumé: *Le présent article représente une analyse de presse réalisée sur les numéros du magazine Cutezătorii et du journal Scînteia qui ont présenté l'événement de l'année 1986 pour le sport roumain, à savoir la victoire de la Champions Cup par l'équipe du Steaua Bucarest. Nous analyserons les articles présents dans les deux publications d'un point de vue qualitatif, en essayant de saisir plusieurs aspects propres aux médias de l'époque, ainsi que les réactions que la R.S.R. les autorités avaient quand le Steaua a réussi à remporter la Coupe. Dans le même temps, l'article est dédié aux amateurs de football.*

Mots-clés: *presse communiste, Steaua Bucarest, Barcelone, Champions Cup, 1986.*

¹ Facultatea de Istorie, Universitatea București.

Câștigarea Cupei Campionilor Europeni de către Steaua București a marcat o etapă de aur pentru fotbalul românesc, rămânând una dintre performanțele de neegalat în fotbalul românesc, chiar și una de menționat pentru fotbalul est-european. Multă lume își amintește cu drag acest moment și îl invocă ca fiind un eveniment marcant. Regimul comunist de la București s-a folosit totuși de această performanță istorică pentru a scoate în prim-plan imaginea liderului R.S.R., Nicolae Ceaușescu. Vom vedea cum presa a elogiat evenimentul, dar și cum l-a folosit pentru a scoate în evidență „dedicația” lui Ceaușescu ca sprijin principal, și factor decisiv pentru evoluția pozitivă a sportivilor de la Steaua București.

Vom începe prin a prezenta cum a luat naștere clubul Steaua București. În anul 1945 a luat ființă Secția Artă și Sport, dezvoltându-se în cadrul Inspectoratului General al Armatei. Principala misiune era atragerea tinerilor militari către sport. În primăvara anului următor, mai mulți ofițeri, printre care merită amintiți: generalul-maior Dumitru Petrescu, generalul-maior Oreste Alexandrescu, comandorul Traian Săvulescu, locotenent-colonelul Ion Costăchel, maiorul Cornel Șandru, vor negocia cu Ministerul Educației Naționale, respectiv cu Ministerul Tineretului și Sportului. Ofițerii mai sus amintiți vor pune în discuție înființarea unui club al Armatei Române². Grupul a reușit să convingă conducerea M.F.A de utilitatea socială a practicării sportului în armată și, implicit, de necesitatea înființării unei unități militare cu caracter special. Misiunea unității nou formate avea să fie una permanentă urmărind atragerea sportivilor și creșterea performanței. Contemporană cu inițiativa ofițerilor era și înființarea Secției Sport, care era în subordinea Inspectoratului General al Armatei. „La 7 iunie 1947, generalul Mihai Lascăr, Ministru de Război, promulga <<Ordinul de Înființare al Clubului Armatei Române, Asociația Centrală a Armatei A.S.C.A>>, cu opt discipline sportive: fotbal, scrimă, călărie, box, tir, volei, atletism și tenis de câmp”³. Mai departe vom prezenta evenimentul în periodicele Cutezătorii și Scînteia, aruncând o privire asupra articolelor.

Relatările din presa timpului

Evenimentul a fost prezentat și în presa comunistă, în revista „Cutezătorii” și ziarul „Scînteia”. În numărul 21 al revistei din 1986 găsim o pagină dedicată succesului Stelei, cu titlul „Steaua, Campioana Europei!”⁴. Articolul a fost redactat de Vasile Căbulea. În debutul articolului se vorbește despre prestigiu pe care l-a dobândit această echipă românească, odată cu câștigarea acestui trofeu. Numele clubului din Calea Griviței va rămâne definitiv în istoria de aur a fotbalului european. Urmează o

² *Istoria clubului Steaua București* accesat la adresa: <https://as47.ro/istoria-clubului-steaua-bucuresti/> în data 17.01.2023

³ *Ibidem.*

⁴ *Cutezătorii*, anul XX, Nr.21, 22 mai 1986.

scurtă incursiune în istoria glorioasă a acestui club mare, făcându-se referire la jucătorii emblematici (Voinescu, Toma, Băcuț, Călinoiu, Alexandrescu – numele este scris greșit etc) care evoluaseră pentru fosta C.C.A., echipă care cucerise 10 titluri de campioană și 14 trofee ale Cupei României. În continuare sunt enumerați o parte din componenții echipei Steaua: Ducadam (scris greșit, numele său se scrie Duckadam), Bumbescu, Bölöni, Stoica, Pițurcă, Bărbulescu, Belodedici, Iovan și Majaru (scris greșit, numele său este Majearu) care, după cum relatează autorul, nu obținuseră victorii importante doar pe plan internațional, ci și în campionat. Bilanțul era unul de invidiat, contabilizând 14 victorii din 17 partide, nicio înfrângere și un golaveraj remarcabil de 31-6. Revenind la traseul european din acel sezon: Vejle (Danemarca) – Steaua 2-5 la general în prima rundă, Steaua – Kuusysi (Finlanda) 1-0 la general în runda a doua, Steaua – Honved Budapesta (Ungaria) 4-2 la general în sferturi, semifinala cu Anderlecht (Belgia) câștigată cu 3-1 la general și finala disputată pe Estadio Ramón Sánchez Pizjuán din Sevilla contra Barcelonei, câștigată cu 2-0 după loviturile de departajare. Aceste succese obținute împotriva unor formații de top ale Europei din vremea respectivă, nu fac altceva decât să confirme valoarea și clasa internațională a echipei campioane. Victoria împotriva belgienilor de la Anderlecht, echipă considerată la acea vreme „o mașină de fotbal” a reprezentat un moment important din acea campanie europeană. Autorul oferă răspuns la întrebarea „De ce-a învins Steaua la Sevilla?”⁵. În redactarea răspunsului s-a folosit de o cronică apărută a doua zi după finală, care spunea că principalul merit al Stelei este că nu s-a lăsat intimidată de importanța partidei și de faptul că a evoluat în Spania, având în spate un public care și-a susținut frenetic favoriții. Steaua a crezut în potențialul ei, a dat dovadă de bărbăție și a luptat cu calm, precizie și sportivitate, reușind să câștige aprecierea numeroșilor zăriști veniți de pe toate continentele. Scorul egal după cele 120 de minute a făcut ca învingătoarea să fie desemnată în urma loviturilor de departajare, acolo unde inspirația lui Duckadam cu cele 4 penalty-uri consecutive apărute a făcut ca trofeul să meargă la București. În finalul articolului este amintit, pe scurt acordarea unor distincții ale Republicii Socialiste România de către Nicolae Ceaușescu, membrilor echipei și conducătorilor Stelei.

Tot în revista „Cutezători”, de această dată în numărul 24 întâlnim un material realizat de jurnalistul Horia Alexandrescu despre victoria Stelei de la Sevilla. Începe cu interviul dat de mijlocașul Lucian Bălan, jucător care până în returul semifinalei cu Anderlecht fusese rezervă, dar suspendarea lui Majearu a făcut ca el să devină titular. Bălan spune că „s-a dăruit pe teren”, evoluând la capacitate maximă. Efortul său a fost apreciat de cronicarii vremii, iar Bălan a jucat titular și la Sevilla. Au urmat cuvintele spuse de portarul de rezervă Dumitru Stîngaciu, la doar câteva ore după încheierea finalei. Reporterul i-a adresat patru întrebări portarului. Prima întrebare „Ce-ai simțit atunci când Ducadam a apărut penalty-urile?”⁶ Goalkeeperul a

⁵ *Ibidem.*

⁶ *Cutezători*, anul XX, Nr.24, 12 iunie 1986

spus că la primul penalty și-a exteriorizat bucuria, la al doilea era convins că va reuși să apere, la al treilea în gând a încercat să anticipeze colțul în același timp cu Duckadam, iar la al patrulea și-a spus că este mândru să fie rezerva unui astfel de portar. A doua întrebare „Acum, după fantastica lui reușită, ești cumva complexat?⁷”.

La această întrebare, Dan a dat dovadă de fair-play și a recunoscut că trebuie să muncească mai mult pentru a fi pregătit să-i ia locul lui Duckadam în poartă. Întrebarea a treia „Ați pregătit finala alături, împreună. Cum a fost?”⁸ Portarul a spus că au pregătit fiecare meci din acea campanie împreună și a subliniat meritul lui Vasile Iordache, antrenorul de portari, care a lucrat cu ei loviturile de departajare. Tot Stîngaciu mai afirmă că în timpul loviturilor de la 11 metri între portar și cel care execută este un război psihologic, câștigat de Duckadam. Ultima întrebare: „Se spune despre tine că ești un mare talent. Cum te împaci cu postura de rezervă?”⁹ Din nou, un răspuns fair-play al lui Stîngaciu care remarcă diferența de vârstă dintre el și Duckadam și afirmă că își va aștepta rândul pentru a apăra poarta Stelei. În continuarea materialului, jurnalistul evidențiază și meritul rezervelor în obținerea acestei performanțe. Amintește de golul important înscris din postura de rezervă de Marin Radu II în meciul cu Vejle, încheiat la egalitate, 1-1. Notează și intrarea pe teren în minutul 71 din finală a lui Anghel Iordănescu, antrenorul secund. Mai sunt amintite numele lui Anton Weisembacher și Constantin Pistol, care au acceptat statutul de rezerve, dar când au intrat își făcuseră datoria față de colegi, club și sportul românesc, fiind și ei parte a acestei generații de excepție.

Acest succes al sportului românesc a fost prezentat și în ziarul „Scînteia”. Numărul 13593 din data de 7 mai 1986, conține la pagina 5, un articol restrâns intitulat „Succes echipei noastre campioane!”¹⁰. Articolul prezintă traseul Stelei până în finală, arbitrul care va conduce jocul și primul 11 al celor două formații. Următorul număr 13594, din data de 8 mai are la pagina 7 un articol cu titlul „Excepțională victorie a sportului românesc!”¹¹. A fost redactat de Gheorghe Mitroi. Articolul începe cu laude la adresa Stelei, fiind apreciată munca asiduă a sportivilor, ambiția, dar și efortul depus de aceștia „mânați” de spiritul patriotic în scopul reprezentării cu demnitate a sportului românesc. Acestea ar fi „ingredientele” care au făcut din Steaua o veritabilă formație la nivel european. „Steaua știe fotbal, Steaua știe să lupte” după cum afirmă autorul.

La fel ca în articolul din „Cutezătorii”, se vorbește despre puterea mentală a fotbalistilor noștri, care au reușit să facă un meci excepțional, având în spate „vulcanul” din tribunele stadionului. Amintește și de hotărârea forului european de a disputa finala într-o țară europeană înaintea de cunoașterea finalistelor, decizie pe care o consideră nedreaptă. Face apel la ora târzie la care scrie în ziar despre eveniment, de aici și lipsa unei cronici detaliate a partidei. Ține să accentueze elementele care au dus

⁷ *Ibidem*

⁸ *Ibidem*

⁹ *Ibidem*

¹⁰ *Scînteia*, anul LV, nr.13593, 7 mai 1986

¹¹ *Scînteia*, anul LV, nr.13594, 8 mai 1986.

la evoluția reușită a echipei noastre campioane: curajul și lipsa de complexe, Steaua a demonstrat la Sevilla că era o echipă mare, care jucase cu dezinvoltură un fotbal de o calitate ridicată. Se vorbește și despre construcția plină de răbdare și pricepere a echipei, care revenise la fotbalul frumos promovată de echipa armatei, stil de joc care încântase numeroase generații. Atunci, Steaua culegea roadele unei munci inteligente, o echipă construită în timp, și se afla la conducerea fotbalului românesc, dar și al celui european. În final sunt adresate felicitări tuturor care au contribuit la acest succes și au ajuns în elita fotbalului european. Lângă materialul lui Mitroi este atașat un paragraf care cuprinde elogiile aduse de publicațiile străine campionilor noștri. FRANCE PRESSE evidențiază omogenitatea echipei românești, care a constituit un baraj fără fisură pentru ofensiva spaniolă. Bineînțeles, și contribuția lui Duckadam, eroul de la Sevilla. ASSOCIATED PRESS a vorbit despre elanul andaluzilor din prima repriză când au atacat, dar fără a-și crea ocazii clare de gol. În partea a doua, jucătorii români au redus la tăcere pe cei peste 50.000 barcelonezi din tribune prin jocul curajos și șturile de la distanță expediate de Majearu sau Bölöni.

Numărul 13596 din 10 mai 1986 conține un articol intitulat „În rândul celor mai redutabile echipe din lume¹²”. Sunt inserate pasaje din comentariile elogioase a altor publicații străine. A.P.A Viena spunea că nu marea favorită, Barcelona, ci Steaua București, aflată la debut într-o finală europeană a reușit să-și adjudece trofeul, efect al unei tactici bine gândite. Agenția spaniolă E.F.E. spunea că în prima repriză a fost o dispută spectaculoasă, iar în repriza secundă, Barcelona a încercat să-și depășească adversara din punct de vedere fizic, fără efect. Steaua a răspuns prin ocazia lui Majearu din minutul 54, mingea trecând milimetric pe lângă buturile lui Urruti. Chiar și prestigiosul cotidian sportiv parizian „L'Equipe” a publicat un articol cu titlul „Steaua intră în istoria fotbalului”. Francezii remarcă stăpânirea de sine a steliștilor, organizarea și jocul bun prestat. Ziarul a dedicat evenimentului o întreagă pagină, a treia în care a făcut aprecieri la adresa campioanei României și a stilului de joc a acesteia.

Ultimul număr al ziarului „Scînteia” în care se regăsește o știre despre performanța roș-albaștrilor este numărul 13598 din data de 13 mai 1986. La pagina 4 se vorbește despre înaltele distincții înmânate de tovarășul Nicolae Ceaușescu echipei de fotbal „Steaua” a Clubului sportiv al armatei, dar și unor cadre din conducerea clubului. Pentru evoluția din Cupa Campionilor Europeni, ediția 1985-1986, încheiată cu sporirea prestigiului sportului românesc pe plan internațional, Președintele Republicii Socialiste România a decis să ofere „Meritul Sportiv” clasa I – Helmut Duckadam, Ștefan Iovan, Adrian Bumbescu, Miodrag Belodedici, Ilie Bărbulescu, Gavrilă Balint, Lucian Bălan, Ladislau Bölöni, Mihail Majearu, Marius Lăcătuș, Victor Pițurcă, Marin Radu, Tudorel Stoica, Emerich Jenei (antrenorul echipei), Anghel Iordănescu (antrenor secund) și Ion Alecsandrescu (vicepreședinte al clubului, secția fotbal). „Meritul Sportiv” clasa a II-a – Constantin Pistol, Anton Weisembacher,

¹² *Scînteia*, anul LV, nr.13596, 10 mai 1986.

Dumitru Stîngaciu, Nicolae Gavrilă (președintele clubului), Marcel Dogaru (secretarul comitetului de partid al clubului), Florentin Marinescu (instructor), Vasile Iordache (antrenor pentru pregătirea portarilor), Cristian Gațu (secretarul clubului), Marin Cruțescu (organizator de competiții la clubul „Steaua”), Marcel Georgescu (medicul echipei) și Mitică Neagu (masorul echipei).

Considerații privitoare la eveniment în raport cu ideologia vremii

Deși articolele nu abundă de o terminologie propagandistică specifică perioadei, acestea urmează totuși programele național comuniste promovate de liderul de la București. Suntem plasați în perioada anilor '80 recunoscută pentru intensificarea cultului personalității. Totuși, aceste probleme au rădăcini mai vechi, mai exact fundamentul acestor politici personale ale liderului de la București fiind tezele din iulie 1971¹³. Ele au vrut să se prezinte ca un program necesar, care în cele din urmă a devenit o obligație, marcând un amplu set de reforme menite să marcheze distanțarea față de influențele externe, de *neatârnare* (mai ales în relația cu U.R.S.S¹⁴). Deși pentru mulți raportarea la teze poate părea repetitivă, personal, consider amintirea lor utilă, deoarece trasează principalele caracteristici (puse sub apanajul construirii conștiinței socialiste, tezele fiind fundamentul¹⁵) ale ideologiei ceaușiste până la căderea regimului. În respectivele teze, Ceaușescu contura și drumul presei, aceasta reprezentând mijlocul de impunere și propagare a ideilor sale. Dorințele lui Ceaușescu pentru presă nu reprezenta o inovație, acesta probabil inspirându-se din Lenin pentru conturarea mai pronunțată a ideilor sale. Lenin vedea și el ca și Ceaușescu, o presă aservită partidului, cu un important rol de propagare, impunere, organizare și antrenare¹⁶. Desprindem din teze câteva caracteristici generale care se vor observa pe tot parcursul regimului¹⁷, printre care:

- Promovarea la o scară mai mare a P.C.R;
- Orientarea presei către subiecte și teme care să elogieze rolul benefic al educației comuniste oferite de partid maselor, pentru formarea armonioasă;
- Creșterea și promovarea materialelor cu caracter pronunțat proletcultist în toate domeniile;

¹³ Emanuel Copilaș, *Națiunea Socialistă*, Polirom, Iași, 2015 p. 200

¹⁴ Adrian Cioroianu, *Pe umerii lui Marx*, Curtea Veche, București, 2005, p. 410.

¹⁵ Emanuel Copilaș, *op. cit.*, p. 200-201.

¹⁶ Vladimir Lenin, *Un pas înainte, doi pași înapoi criza partidului nostru*, Editura pentru politică, București, 1953, p. 10-11 și *Raportul C.C. al P.C.R. din 19 iulie 1965*, în „România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste”, vol. I, Editura Politică, București, p. 84-85.

¹⁷ De altfel respectivele caracteristici se găsesc ascunse și în articolele prezentate mai sus.

- Promovarea muncitorului ca producător principal de bunuri, de înaltă calitate, devotat socialismului – omul nou¹⁸.

În perioada următoare, chiar după ce devenise președinte, Ceaușescu se va orienta către implementarea și mai multor idei, care impuneau dezvoltarea mai multor problematici în presa vremii. Studiind mai multe ziare din perioada 1974-1980 am sesizat repetiția mai multor idei sau atribute din programele liderului de la București, printre care:

- Elogiul sprijinului fundamental pe care P.C.R. îl acorda societății socialiste;
- Iubirea de țară (patriotismul măsurat în fapte, mai ales în cele viitoare¹⁹);
- Politica de prietenie a P.C.R. cu statele lumii;
- Superioritatea comunismului în defavoarea capitalismului;
- Înflorirea României sub socialism;
- Emanciparea muncitorimii și posibilitatea oricărui muncitor de a accede pe culmile socialismului;
- Lupta pentru afirmare și independență;
- Primele semne profunde ale cultului personalității;
- Caracterul mobilizator.

Perioada 1980 – 1989 a reprezentat punctul terminus al cultului personalității, Nicolae Ceaușescu stabilind că *omul nou* trebuia să fie unul total loial partidului și abia apoi țării. Presa trebuia să cultive în această decadă idei similare care țineau de conștiința revoluționară, formarea gândirii noi, educarea socialistă a maselor, sau întărirea suveranității, independenței naționale a României²⁰. De altfel aceste puncte au fost accentuate și impuse odată cu Congresul al XII-lea și repetate în Congresul al XIII-lea al P.C.R. Un profil general, dar ideal, al omului acestei perioade prezenta mai multe calități: disciplină, patriotism, sânguință, și dacă se putea (se voia să devină condiție obligatorie) să fie și membru de partid.

Elemente politic-ideologice în articolele studiate

Chiar dacă unii dintre cititori ar fi tentați să creadă că evenimentul a fost prezentat fără ca politicul să se folosească de acesta, lecturarea atentă a articolelor și a relatărilor jurnalistice (în special din Scînteia) oferă câteva perspective privitoare la politizarea succesului sportiv al Stelei. Observând un eveniment similar în ceea ce privește proporțiile performanței, anume succesul Mariei Comănești din 1976, constatăm că Ceaușescu a reacționat aproape la fel și atunci. Liderul s-a folosit de succesul

¹⁸Nicolae Ceaușescu, *Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activităților politico-ideologice de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, 6 iulie 1971*, Editura Politică, București, 1971, p. 8 – 17.

¹⁹ Emanuel Copilaș, *op. cit.* p. 201.

²⁰ Nicolae Ceaușescu, *Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R.*, Editura Politică, București, 1979, p. 88 și *Raportul la cel de-al XIII-lea congres al P.C.R.*, Editura Politică, București 1985, p. 81 – 82.

sportivilor pentru a se scoate în evidență pe sine, presa elogiind rolul important al acestuia în sprijinirea efortului sportiv, chiar punând în umbră în anumite episoade respectiva performanță. Sportul a fost utilizat în scop propagandistic ca o asociere între popor și politic. Astfel, prin sprijinul neconținut al partidului și implicit al lui Ceaușescu, orice muncitor putea ajunge pe culmile socialismului. Maniera abordată pentru prezentarea evenimentelor, cel puțin în revista *Cutezătorii*, nu era neapărat nocivă, pur și simplu erau oferite copiilor modele de oameni, care prin muncă și sârguință au putut îndeplini un obiectiv important. Totuși, dacă privim perioada, tocmai aceste tipuri de modele susținute de partid sau făcute să pară ca fiind susținute, erau cele impuse pentru dezvoltarea tinerilor. Mai departe, în *Scînteia*, articolele nici măcar nu sunt semnate. Ele erau asumate de redacția ziarului. Deși se eliminase oficial cenzura conform celor spuse de Nicolae Ceaușescu în cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. din 28-29 iunie 1977²¹, acest lucru nu se observa. Ba mai mult, s-a întipărit prin intermediul fricii ideea că deși nu există cenzură, redacțiile trebuie să satisfacă cerințele liderului și partidului conducător. Cenzura era înlocuită cu personalitatea lui Ceaușescu care devenea ocupanta primelor pagini ale celor mai multe publicații ale vremii.

Privind cele câteva articole din *Scînteia* pe care le-am cercetat, constatăm că urmează caracteristicile generale ale presei aservite cultului personalității, dar și multe dintre cele pe care le-am enumerat mai devreme. În continuare, Ion Alecsandrescu a ținut în care a adus laude lui Nicolae Ceaușescu și l-a înștiințat că echipa de fotbal Steaua și-a îndeplinit exemplar misiunea prin reușita de a aduce în România socialistă trofeul „Cupa campionilor europeni”. A vorbit și de condițiile create de Ceaușescu pentru ca fiecare tânăr român să-și atingă potențialul, apoi l-a asigurat pe conducător că acest triumf reprezintă un imbold în obținerea unor alte succese care să crească prestigiul sportului românesc. Apoi a luat cuvântul și căpitanul Ștefan Iovan într-un discurs asemănător cu cel al lui Alecsandrescu în care l-a laudat pe Ceaușescu și a exprimat recunoștința față de Partidul Comunist Român. Și Iovan l-a asigurat pe liderul comunist că sportivii din cadrul clubului vor lupta pentru a îmbogăți vitrina cu trofee a clubului și a României. De aici, putem vedea cum evenimentul a fost folosit în scop propagandistic de Ceaușescu. El i-a invitat pe componenții echipei, care au ținut să-i mulțumească prin vocea lui Alecsandrescu și a căpitanului Iovan pentru susținerea acordată în obținerea acestei performanțe. Discursurile celor doi, îl pun pe Ceaușescu și Partidul comunist în prim-plan, amplificând contribuția politicului în această victorie și luând din meritele sportivilor care au reușit prin forțele proprii să-și adjuce trofeul. Iovan îl elogiază pe Ceaușescu spunând: „față de dumneavoastră, strălucit erou între eroii neamului, de la care am învățat că numai prin muncă intensă și patos revoluționar putem sluji cu credință patria”.²² Acest discurs a fost menit să

²¹ *Cenzura* în „*Historia*” la adresa; <https://historia.ro/sectiune/general/cartile-cenzurate-ale-comunismului-romanesc-577655.html> accesat în 17.01.2023

²² *Scînteia*, anul LV, nr.13598, 13 mai 1986.

sporească imaginea bună a lui Ceaușescu, poporul să vadă în el un model care a inspirat și sportivii în drumul spre marea performanță. În încheiere a luat cuvântul și Ceaușescu, al cărui discurs a fost întâmpinat de aplauze puternice. Campionii au fost felicitați și au ciocnit o cupă de șampanie cu Ceaușescu.

Din cele narate și prezentate în ziar²³, sesizăm foarte bine că Ceaușescu a umbricit într-o mare măsură succesul sportivilor români, partidul folosindu-se de această performanță pentru a propaga modele de oameni noi, sportivi proveniți din medii muncitorești, modești de caracter, care și-au făcut doar datoria pentru țară. Indirect, era ridicat în slăvi și socialismul românesc, care triumfa în fața influențelor străine externe, înlesnind imaginea României și demersul acesteia de a se prezenta ca stat independent. S-a creat iluzia că toate cele enumerate ar fi fost realizate doar prin sprijinul neconținut al lui Ceaușescu și al P.C.R.

În concluzie, clubul Steaua București a reușit o performanță unică în istoria sportului românesc. Evenimentul nu s-a bucurat de atenția cuvenită în presa comunistă, ziarul Scînteia având pe prima pagină în 8 mai un articol din domeniul politic, nu acest eveniment marcant pentru sportul românesc, Cutezătorii au prezentat doar sumar evenimentul, care era pierdut printre pagini de politică. Putem vedea cum la ceremonia oferirii distincțiilor, sportivii au adresat numeroase cuvinte de laudă lui Ceaușescu și i-au atribuit merite importante în obținerea acestei performanțe remarcabile. Performanța nu a ocupat locul cuvenit în paginile presei comuniste, fiindcă jucătorii ar fi putut dobândi o popularitate mare, lucru care nu era pe placul comuniștilor, deoarece imaginea lui Ceaușescu ar fi fost pusă în plan secund. Evenimentul este prezentat succint, îi este dedicat un mic spațiu din ziar, pe antepenultima pagină, tocmai pentru a nu tulbura mașinăria de propagandă comunistă, centrată pe cultul personalității.

Bibliografie selectivă

Lucrări de specialitate:

Cioroianu Adrian, *Pe umerii lui Marx*, Curtea Veche, București, 2005.

Copilaș Emanuel, *Națiunea Socialistă*, Polirom, Iași, 2015.

Cristian Vasile, *Propaganda oficială comunistă și producția editorială pentru tineret sub Regimul Ceaușescu* în „Tineri și Tineret în România Socialistă”, Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2022.

²³ Chiar și ziarele se încadrau în categoria de literatură dorită de P.C.R., chiar și de Uniunea Scriitorilor. Vezi Stenograma..... apud, Cristian Vasile, *Propaganda oficială comunistă și producția editorială pentru tineret sub Regimul Ceaușescu* în „Tineri și Tineret în România Socialistă”, Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2022, p.90 (78-122).

Surse ale perioadei:

Lenin Vladimir, *Un pas înainte, doi pași înapoi criza partidului nostru*, Editura pentru politică, București, 1953.

Ceaușescu Nicolae, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialist*, vol. I, Editura Politică, București.

Ceaușescu Nicolae, *Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activităților politico-ideologice de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii*, 6 iulie 1971, Editura Politică, București, 1971.

Lenin Vladimir, *Un pas înainte, doi pași înapoi criza partidului nostru*, Editura pentru politică, București, 1953

Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, București, 1979.

Raportul la cel de-al XIII-lea congres al P.C.R., Editura Politică, București 1985.

„Cutezătorii”, anul XX, Nr.21, 22 mai 1986 și 24, 12 iunie 1986.

„Scînteia”, anul LV, nr.13593, 7 mai 1986; nr.13594, 8 mai 1986; nr.13596, 10 mai 1986

Adrese WEB:

Cenzura în „Historia” la adresa; <https://historia.ro/sectiune/general/cartile-cenzurate-ale-comunismului-romanesc-577655.html> accesat în 17.01.2023

Istoria clubului Steaua București accesat la adresa: <https://as47.ro/istoria-clubului-steaua-bucuresti/> în data 17.01.2023

Fig. I. „Cutezătorii”, anul XX, nr.21, 22 mai 1986 și nr.24, 12 iunie 1986.

Fig. II. „Scînteia”, anul LV, nr.13593, 7 mai 1986 și nr.13596, 10 mai 1986

Fig. III. „Scînteia”, anul LV, nr.13593, 7 mai 1986 și nr.13598, 13 mai 1986